Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Aug. perg. 112

[S.l.], [8. bis 9. Jh.]

Ps. Asper grammaticus, Ars

urn:nbn:de:bsz:31-1464

Visual Library

per se nihil esse non potest;
Ablativo casui praepositiones sunt
haec: a, ab, abs, cum, coram, clam, de, e, ex,
pro, prae, sine, absque, tenus; pube.
Sed haec praepositio propter euphoniam
suscipitur, et facit pube tenus.
Clam praepositio casibus servit ambobus,
ut utrusque casus praepositionis sunt. Sunt
haec: in, sub, super, subter. Ex quibus
in et sub tunc accusativo casui servi
unt cum ad locum ire, isse, iturus esse
significamus; Tunc ablativo casui
serviunt cum nos vel quos libet in loco
esse, fuisse, futuros esse significa
mus; Cuius rei exemplum est haec in accusativo
casu: itur in antiquam silvam; In ablativo
casu: stans celsa in puppi; Super vero
et subter cum accusativo casu naturaliter
praeponantur ablativo, tamen plerumque
iungitur, ut gemina super arbore
sedent, ut fer recubat; Subter den
sa testudine; Quamquam multi sunt
qui non putent praepositiones ambigu
as nisi duas; in et sub. Ceterum
super et subter cum locum significant
ablativo tantum iunguntur; Extra
quam super praepositio cum de significat,
hoc est mentionem de aliquo facit, ut
multa super Priamo rogitans,
hoc est de Priamo; Saepe autem figurae
praepositiones aguntur coniunc
tae verbum vel loquellis vim suam.

saepe conmutant et grecu verba fiunt
praepositiones; aut ipsa verba cor
rumpunt, ut conficio; aut ipsae
corrumpuntur, ut suscipio.
Item et post, ante, et circa, ut hucusque
casus invenimus; Sed sciendum nos con
venit praepositiones cuius suum tunc retine
re cum praeponuntur; Suppositae vero
et significationem et vim et legem
propriam non habere. Sunt qui putent
accedere praepositionibus et figuram
et ordinem. Figurae quae praepositiones
ut ab, conpositae, ut absque;
Ordine quia sunt praepositivae, praepositione
sunt subiunctivae, ut tenus; Sed haec
et similia in his numeravimus, quae
inaequalia sunt numerentur;

INCIPIT DE PRAEPOSITIONE.

Praepositio est pars orationis. Prae
positioni accidit unum tantum, id est
casus duo: accusativus, ablativus. Haec enim sunt prae
positiones casus accusativi: ad[venio], apud, ante,
adversus, cis, citra, circum, circa, contra,
erga, extra, inter, intra, infra, iuxta,
ob, pone, per, prope, secundum, post, trans,
ultra, praeter, supra, usque, ... atur ... penes.
Quod dicimus: ad[eo] patrem ... haec verba ad patres.
apud[sum] villam et aput ablativi casu ...
ante[sto] aedem ... adversus[pugno] ...
inimicum vel inimicos ... [sum] fluvium vel flu
vios ... circa[sto] forum vel fora ... discurro ... circum
vicinum vel circa vicinos ... circa[ambulo] templum vel circa

templa.

pugno
contra hostem t hostes. & erga propinquum
t propinquos; Uado extra terminum. migro
extra terminos. inter naues. uado. &
infra naues. inter muros sedeo. infra
tectum suum. & infra tecta. iuxta macellum
t macella. ob augurium t ob auguria. pone
tribunal iudico t pone tribunalia. propter
parentem t parentes. penes fenestram t fenestras. secun
dum legem iudico t leges. post tergum t post terga.
trans ripam t ripas. ultra finem t fines. praeter
officium t officia. supra caelum t caelos. usque ad
domum. & usque manum. per arbitrium iudi
co t arbitros. Sic ergo semper observandum
est. ut hae praepositiones siue in singulari nu
mero. siue in plurali. non aliis casus
declinationis: nisi accusatiui seruiant.
Praeterea cum praepositiones ipse nominat prepo
nantur declinatione casus acc. nec una
littera subtrahatur;

Praepositiones casus ablatiui. sunt
hae. a. ab. abs. cum. coram. clam. de. e.
ex. pro. prae. palam. sine. absque.
tenus. Dicendum ergo est. a domo.
t a domibus. ab homine. t ab hominibus;
absque libro t absque libris. cum ex
ercitu ... t exercitibus; coram
teste ... t coram testibus. clam
custode ... de custodibus;
de ... positio est ... t de ...
extra ... t ... ex ...
... t ... ; prae timore.
t prae timoribus; palam omni t omnibus.

qui & co.
sine labore t sine laboribus. absque mune
ra t absque muneris. tenus pube. ergo
quod nos dicimus. pube tenus.
Utrusque autem casus praepositiones
id est acc. & abl. habent. in. sub. sup.
SUBTER. Quae tunc accusatiuo casui seruiu
unt. quando aut gressum aut ictum aut bo
aut iniuriam aut lapsum aut laborem aut
motus adsignat. quod tacite intelle
gi potest; In carcerem t in carceres.
mitto. in mortem t in mortes. prosterno; Inter rete t inter retes cado; In praecipitium
t praecipitia. duco; In praedam t in praedas. di
uidor; In perditionem t in perditiones.
mittor; In montem t in montes. dis
cendo; In siluam t in siluas. uado;
In aduersum t in aduersos. foreo;
In uicium t in uicia. cado; Similiter.
Subter rete t subter retes. fodio; Sub
montem t sub montes. laboro;
Sub fascem t sub fasces. deprimor; Sub
aqueductum t sub aqueductus. ambulo;
Sup. tunc ablatiuo casui seruit.
Quando praeponitur. ut dicimus.
sup populo t sup populos. uidetur.
sup filio. & sup filius; hoc est de populo.
t de populis. & de filio t de filiis.
Sup exercitu t exercitibus; id est de
exercitu t de exercitibus; Sup hac
re t sup his rebus; hoc est de hac re
t de his rebus; Subter eandem ui
habet quam & sub; Sed hoc spe

aliur obseruandum est. Ut tunc praeposi
tionis accusatiuo casui seruiunt.
quando uel gressu. ut supra dictum
est. uel animo. uel uerbo. uel labore. uel
lapsu. motus adsignat; Ablatiuo
casui. tunc hae praepositiones ser
uiunt. quando nihil cum ire cum dia
dicitur. nihil cum labore sit. uel non ad
malum curritur. quod rite intellegi
potest; Dicimus enim in domu. et in do
sto.
mibus sunt. in ecclesia uel in ecclesiis. in
scribo. praedico.
cartae. et in chartis. in populo.
quiesco.
et in populis; In lecto. uel in lectis.
uiuo.
in templo. uel in templis; Sub discipli
sto.
na. uel sub disciplinis; Sub domu.
uel sub domibus; Sub tecto. uel sub tectis.
degeo.
consisto. sub dei potestate. uel sub po
uiuo
testatibus; Sub lege. uel sub legibus;
Sciendum est tamen specialiter. quod
quociens ad bona partem; gressus
dirigetur; Ponitur in ablatiuo casu.
sicut dictum est. benedictus qui ue
nit in nomine domini; Uenit enim
motum uidetur habere. Sed quia
in bonam rem uenit. bene in ablatiuo
ponit. Et iterum dictum est. deduc me
domine in uia tua. et ambulabo in ueri
tate tua; Duc. et ambulabo. motum
uidentur habere. Sed ibi quia
ad bonum partem pertinent. recte
et in ablatiuo ponuntur. Et iterum.
si dicit. propter peccatum meum.

deduc me in perditionem. et ambulabo
in poenam. quia ad malam partem pertinebat.
accusatiuo casui adscribendum erit. Et illud
denique in ablatiuo. et induxisti nos in refri
gerio; Induxisti. motus esse uidetur.
sed quia in refrigerio. merito in ablatiuo appli
catur; Si enim dixisset. induxisti nos in
incendium. quia ad poenam pertinebat.
accusatiuum posuisset; Sciendum est quoque. quod po
nit. aut ponuit. aut positurus est. nullum
motum habet etiam. si ad malam partem
pertineat. nam legimus. animasque in uul
in
nere ponunt. non dixit uulnus. aut in
uulnera. quamlibet de morte dixisset.
ablatiuus tamen casus usus est. quod dictum
in alio sermone. ubi motus uidetur
inueniri. In tunc etiam accusatiuo casui specia
liter seruit. Cum dicitur. in adulterum
et in adulteros. in desertorem. et in de
sertores. in homicidam. uel in homi
cidas. et his similia. Legimus enim.
sub fluctibus ibat. car fictece istorum
sed ibi quamlibet ibat motum habere
uidebatur. merito; In ablatiuo casu
posuit. quia propter incrementum uo
luntatis. ire uidebatur; Sine
praepositione uero. cum haec uerba nomi
nibus iunguntur. ablatiui casus decli
nationi seruiunt. utitur tunica. uel
tonicis. non tonicam. uel tonicas. fruor agro.
uel agris. non agrum. uel agros; potior uoto. uel
uotis. non uotum. uel uota. fungor officio. uel
officiis. non officium uel officia.

habundo bonitate. t bonitatib; n̄ bonita
tes t bonitates. casto uicus. n̄ uiciū. t uicia. (uicio. t.)
ego pane. t panib; n̄ panem. t panes;
Pruuor honore. t honorib; n̄ honore(m) t ho
nores. plenus sū doctrina. t doctrinis.
n̄ doctrinā t doctrinas; Sub scripto epis
tulae. t epistolis. n̄ epistulā t aepistolis.
Quaelib& ergo nomina uerbis istis. quae
conprehendim uolum rā pluare. semp
ablatī casu declinationi seruiunt. ita ut
nec un aliter casu addatur. nā si aliter sit
uitiū. sicq; ad scribendū ē; Acc̄s enim
casui cū haec uerba nominib; iunguntur.
sine p̄positione. acc̄s casui seruiunt.
ut ē egredior fores. roma uado. rauenna
distinor; & his similia; Ceterū si sine
motu dicis. ablatiuū. positurus es. & ita
dicis fons sū. roma t rome consisto;
Quia q(uo)d unus ē casus recudenna t(e)neor t
recudenne; Sciendū ē & iā. quod ablati
casus hanc partem ten&. corinthi. dis
co. ita quā corintho. unius enim casus.
declinatio ē; Damasci eraë. ita quā da
masco. effesi p̄dicabā. ita quā effeso.
lugduni t augustodini legebā. ita quā
lugdano. t augustodino. & his similia.

DE PREPOSITIONE.

Prepositio dicitur quod in
loquendo p̄ponitur. ut
ē. ante aedem templi. ante
fores. apud amicū; Nū quid
possumus dicere. amicū. apud
templū ante. Propterea ergo p̄
positio dicta ē. eo quod nunc&ur
priore aliā orationis p̄cedens par
ticula, Sunt tamen aliqua quae
postponuntur. propter accentū. sic ton
ut mecū. tecū. secū. non enim pos
sumus dicere. cū me. cū te. & ce
cū. p̄positio p'posita ē;

Omnis p̄positio hanc hab&
naturā. ut aut. augeat aut mi
nuat aliquid. aut in contrariū uer
tat aut nihil significet.,

Sepe enim p̄positio. ut dictū
ē. aug&. aut minu&; Aug&
ut puta. si dicas clarus. addis p̄po
sitionem. & ficit p̄clarus.,

Minu& ut dolus. addis. sub. &
ficis subdolus. plus enim
ē dolū quā subdolū;

In contrariū uertit. ut felix. infelix

Nihil significat. ut natus. in
natus uirgilius innatus alnus.
missa pado.

Prepositiones non habent nisi casū
cui seruiant. & habent duos casus.
tantū. omnes enim p̄positiones. aut
accusatiui casui. sunt. aut ablatiuo;

Accusatiue p̄positiones om. xxx.
ablatiue. om. xu. communes
utrius q; casus. iiii or sunt.
loquellares. iiii sunt. con. di.
dis. re. se. am. quas accusatiui